

Store forskjeller i ekteskansmønstre blant

metadata, citation and similar papers at core.ac.uk

brought to you by

provided by Statistics Norway's Open Research R

Innvandrere fra Pakistan og Vietnam gifter seg nesten utelukkende med personer med samme landbakgrunn. I andre grupper er de fleste gift med norske ektefeller. Tallet på innvandrere er fordoblet fra 1990 til 2002, og ekteskapsmønstrene har mye å si for innvandringen til Norge.

Innvandrere fra Pakistan, Vietnam og Sri Lanka mest endogame

Innvandrere fra Pakistan, Vietnam og Sri Lanka er blant de innvandrergruppene i Norge hvor nesten alle er gift med personer med samme landbakgrunn som dem selv (endogame). De færreste er gift med personer med norsk bakgrunn (Vi har brukt betegnelsen *norske* om personer utenfor innvandrerbefolkningen i mangel på en bedre betegnelse. Også blant dem utenfor innvandrerbefolkningen er det mange ulike innslag av utenlandsk bakgrunn, og innvandrere kan selvsagt også omtales som norske, ettersom de kan være født og oppvokst i Norge, ha norsk statsborgerskap og generelt sett føle sterk tilhørighet til det norske samfunnet).

Vi har sett på bestående ekteskap for disse innvandrergruppene i 2002 og i 1990. Innvandrere fra Pakistan, Vietnam og Sri Lanka er blant innvandrerne med lengst botid i Norge, så fraværet av ekteskap med norske ektefeller må sees som et tydelig tegn på preferanser og kulturelle føringer ved valg av ektefelle. Men det er viktig å huske på at mange innvandrere allerede er gift når de kommer til Norge. Mange av de første arbeidsmigrantene var allerede gift og har fått familien sin til Norge etterpå. Det samme er tilfellet for en del flyktninger. Skal en forstå innvandringen til Norge må en derfor se på familierelasjoner og ekteskapsmønstre, og ikke bare se innvandringen som forflytning av enkeltpersoner uten sosiale bånd både i Norge og i utlandet. Samboerskap er også en del av bildet når det gjelder familieforhold og etablering, men det er mindre utbredt blant de fleste innvandrergupper med ikke-vestlig bakgrunn enn blant personer uten innvandrerbakgrunn og blant dem med bakgrunn fra vestlige land. Det viser tall fra Folke- og bolig tellingen 2001.

Av nesten 11 000 pakistanske innvandrere som i 2002 var gift og bosatt i Norge, hadde litt over 200 norske ektefeller (2 prosent). Det bor 2 300 flere gifte pakistanske kvinner i Norge i 2002 enn i 1990. Det er litt flere som er gift med norske menn, men de utgjør likevel mindre enn 1 prosent av de gifte pakistanske kvinnene. Til tross for at det er 2 000 flere gifte pakistanske menn i Norge i 2002 enn i 1990 var det altså færre som var gift med norske kvinner, men andelen er likevel litt høyere enn for pakistanske kvinner.

Fra 1990 til 2002 er det blitt dobbelt så mange gifte innvandrere fra Vietnam i Norge. Det er en litt større andel av kvinnene som er gift med norsk mann, men for menn fra Vietnam er andelen blitt mindre enn den var i 1990.

Det er tre ganger så mange gifte menn fra Sri Lanka bosatt i Norge i 2002, og fire ganger så mange gifte kvinner som i 1990. Andelen som er gift med norsk ektefelle har gått ned både blant menn og kvinner.

Benedicte Lie

Denne artikkelen bygger på en rapport, "Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge" (Lie 2004). Rapporten er først og fremst deskriptiv og ikke årsaksorientert. Materialet er utarbeidet på grunnlag av data fra registre.

Definisjoner

Innvandrerbefolkningen = Begge foreldre født i utlandet.

Landbakgrunn = Eget eller foreldrenes fødeland. Dersom foreldrenes fødeland er forskjellig, legges mors fødeland til grunn. (Utenlandsk landbakgrunn gjelder innvandrerbefolkningen. Alle andre har Norge som landbakgrunn og omtales her som norske.)

Ikke-vestlige land inkluderer land i Afrika, Asia (med Tyrkia), Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa.

Benedicte Lie er rådgiver og koordinator for innvanderrelatert statistikk i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for levekårsstatistikk (benedicte.lie@ssb.no).

2002**1990****Bosatte innvandrere fra Pakistan**

- 5 669 gifte menn, 187 gift med norsk kvinne (3 prosent)
- 5 158 gifte kvinner, 35 gift med norsk mann (1 prosent)
- 2 656 gifte menn, 215 gift med norsk kvinne (6 prosent)
- 2 844 gifte kvinner, 12 gift med norsk mann (0 prosent)

Bosatte innvandrere fra Vietnam

- 2 955 gifte menn, 54 gift med norsk kvinne (2 prosent)
- 3 046 gifte kvinner, 176 gift med norske menn (6 prosent)
- 1 422 gifte menn, 41 gift med norsk kvinne (3 prosent)
- 1 332 gifte menn, 30 gift med norsk kvinne (2 prosent)

Bosatte innvandrere fra Sri Lanka

- 2 694 gifte menn, 100 gift med norsk kvinne (4 prosent)
- 2 573 gifte kvinner, 82 gift med norsk mann (3 prosent)
- 899 gifte menn, 47 gift med norsk kvinne (5 prosent)
- 639 gifte kvinner, 42 gift med norsk mann (6 prosent)

Få ekteskap med norske blant nyankomne flyktninger

Det er også mange andre grupper hvor bare en liten andel er gift med norsk ektefelle, og en tilsvarende større andel er gift med personer med bakgrunn fra samme land. Det gjelder for eksempel innvandrergrupper der det er mange nyankomne flyktninger (Irak, Afghanistan, Somalia). I noen grupper har ekteskapsmønsteret sammenheng med at mange allerede hadde ektefeller og familie før de kom til Norge (for eksempel fra Bosnia-Hercegovina), og mange "hele" familier har flyttet til Norge.

Innvandrere fra ikke-vestlige land gift med innvandrere

Blant alle gifte innvandrere fra ikke-vestlige land var 13 prosent av gifte menn og 17 prosent av kvinner gift med norsk ektefelle (2002). Det vanligste er at innvandrere fra ikke-vestlige land er gift med en person med innvandringsbakgrunn fra samme land som dem selv. Det har vært en økning i ekteskap mellom to innvandrere med bakgrunn fra forskjellige land fra 1990 til 2002. I de fleste tilfellene kommer ektefellene fra samme region, og som regel fra to naboland.

For en del grupper er det forskjell i ekteskapsmønster mellom kvinner og menn. For mange ikke-vestlige grupper er det en større andel menn enn kvinner som er gift med ektefeller fra Norge (eksempelvis blant innvandrere fra Pakistan, Tyrkia, Serbia og Montenegro, Sri Lanka, India, Irak og Kroatia). Det vanligste er at menn i større grad enn kvinner er gift med personer med annen landbakgrunn, men det er noen ikke-vestlige innvandrergrupper som har et ekteskapsmønster som skiller seg fra andre grupper, ved at mange kvinner er gift med norske ektefeller.

Tabell 1. Ekteskap, etter ektefellenes landbakgrunn¹, bosatte menn 1.1.2002. Prosent

Mannens landbakgrunn		Kvinnens landbakgrunn			
	I alt	Norge	Samme region	Annen region	Uoppgitt
	Absolutte tall	Prosent			
Norge	781 958	96	96	4	0
Norden	9 732	71	21	5	3
Vest-Europa ellers	9 114	71	17	7	5
Øst-Europa u/Tyrkia	9 566	17	76	2	5
Afrika	6 482	21	49	4	26
Asia med Tyrkia	26 799	8	74	2	16
Nord-Amerika	2 128	80	12	7	1
Sør- og Mellom-Amerika	1 956	38	50	5	7
Oseania	258	79	11	10	0

¹ Landbakgrunn gjelder innvandrerbefolkningen.
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2. Ekteskap, etter ektefellenes landbakgrunn¹, bosatte kvinner 1.1.2002. Prosent

Kvinnens landbakgrunn		Mannens landbakgrunn			
	I alt	Norge	Samme region	Annen region	Uoppgitt
	Absolutte tall	Prosent			
Norge	772 590	97	97	3	0
Norden	12 214	78	17	4	1
Vest-Europa ellers	7 959	74	19	6	1
Øst-Europa u/Tyrkia	12 912	37	56	2	3
Afrika	5 058	15	62	3	20
Asia med Tyrkia	27 681	23	72	2	3
Nord-Amerika	2 524	85	10	4	1
Sør- og Mellom-Amerika	2 747	58	35	5	2
Oseania	244	77	11	11	1

¹ Landbakgrunn gjelder innvandrerbefolkningen.
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange kvinner fra Thailand, Russland og Filippinene gift med norsk mann

I noen grupper ser vi en veldig tydelig tendens til at mange kvinner kommer til Norge i forbindelse med ekteskap med norske menn (se for øvrig artikkel om nordmenns utenlandske ekteskapsinngåelser i dette nummeret av Samfunnsspeilet). Blant nesten 2 400 kvinner fra Thailand som er gift og bosatt i Norge i 2002 er 93 prosent gift med norske menn, 1 prosent er gift med menn fra Thailand. Også blant kvinner fra Russland (79 prosent), Filippinene (78 prosent), Romania (70 prosent) og Polen (66 prosent) er svært mange gift med norsk mann (2002).

Blant menn fra noen ikke-vestlige land finner vi også et relativt stort innslag av ekteskap med norske kvinner. 20 prosent av gifte tyrkiske menn bosatt i Norge er gift med norske kvinner, 22 prosent blant chilenske menn, 27 prosent blant gifte marokkanske menn, 27 prosent blant polske menn og 59 prosent blant ungarske menn.

Innvandrere fra vestlige land som oftest gift med norske ektefeller

Ekteskaps sammensetningen blant innvandrere med bakgrunn fra vestlige land og ikke-vestlige land følger ganske forskjellige mønstre. Mens et fåtall av de ikke-vestlige innvandrerne har norsk ektefelle, har et klart flertall av de vestlige innvandrerne norsk ektefelle. 72 prosent av menn fra vestlige land gift og bosatt i Norge hadde norsk ektefelle, og 78 prosent av kvinnene (2002). Mange innvandrere fra vestlige land bor noen år i Norge og drar igjen, og blant dem som blir boende i Norge har mange inngått ekteskap med norske ektefeller. For tall for innvandrergrupper fra enkeltland vises det til rapporten om "Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge" (Lie 2004).

En av ti ekteskapsinngåelser gjelder to med utenlandsk bakgrunn

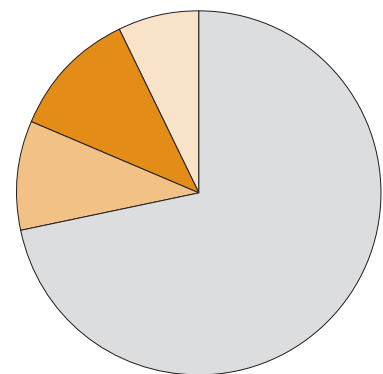
Fra å se på bestanden av ekteskap på et gitt tidspunkt, skal vi nå se på hva som har preget ekteskapsinngåelsene som har funnet sted de siste årene. I 2001 ble det registrert nesten 24 700 ekteskapsinngåelser. 2 400 ekteskapsinngåelser (9,7 prosent) gjaldt to personer med utenlandsk landbakgrunn. 18,6 prosent gjaldt ekteskapsinngåelse mellom norsk og utenlandsk ektefelle (se artikkel om nordmenns ekteskapsinngåelser).

Tallet på ekteskapsinngåelser mellom to innvandrere har økt for hvert år, i takt med økningen i innvandrerbefolkningen. I 1990 ble det inngått 920 ekteskap der begge var innvandrere, og de utgjorde 4,2 prosent av ekteskapsinngåelsene dette året. Innvandrerbefolkningen ble fordoblet fra 1990 til 2002, og økningen gjelder først og fremst ikke-vestlige innvandrere. Ekteskapsinngåelse mellom to innvandrere med bakgrunn fra Asia har økt mest, fra 245 i 1990 til 922 i 2001, mellom to med bakgrunn fra Øst-Europa fra 21 til 336 i 2001, og mellom to med bakgrunn fra Afrika fra 42 til 161. Tallet på ugifte har også økt. I 2001 var det 16 900 ugifte innvandrere fra Asia, 8 500 fra Øst-Europa og 5 000 fra Afrika. I 2003 var tallene henholdsvis 19 900, 6 400 og 9 800.

Færre ikke-vestlige menn gifter seg med norsk kvinne

Ser vi på ekteskapsinngåelsene i 2001 blant menn fra ikke-vestlige land, var det en god del fra Marokko (52 prosent), Tyrkia (39), Irak (37), Chile (32) og Serbia og Montenegro (31 prosent) som giftet seg med norske kvinner i

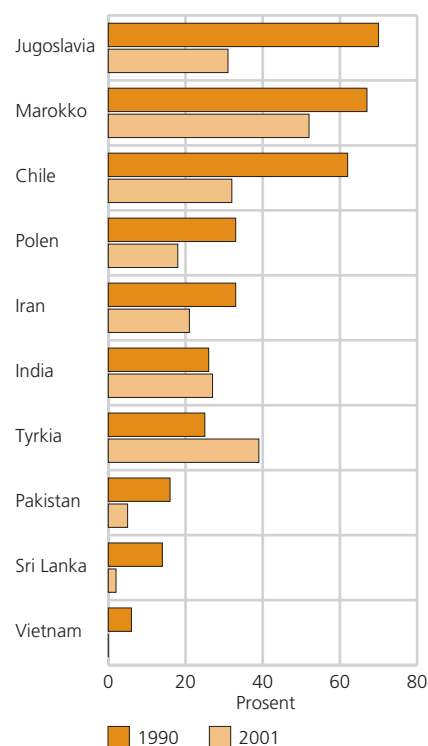
Figur 1. Ekteskapsinngåelser, etter ektefellenes innvandrerbakgrunn/utenlandsk bakgrunn. 2001. Prosent

- To norske uten innvandringsbakgrunn, 71,7 prosent
- To innvandrere eller innvandrer med utenlandsk, 9,7 prosent
- Norsk mann med innvandrer/utenlandsk kvinne, 11,4 prosent
- Norsk kvinne med innvandrer/utenlandsk mann, 7,2 prosent

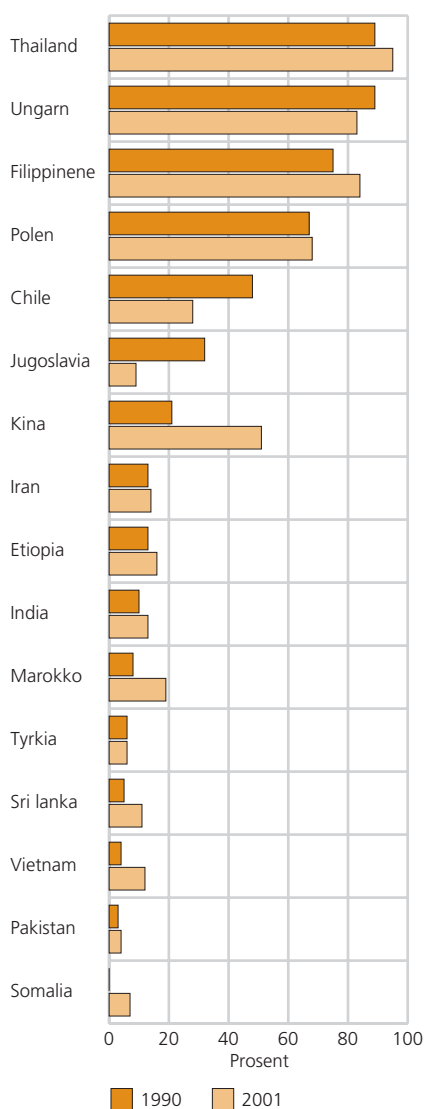
Kilde: Befolkningsstatistikk.

Figur 2. Ekteskapsinngåelse mellom menn fra ikke-vestlige land og norske kvinner, etter mannens landbakgrunn. Utvalgte ikke-vestlige land. 1990 og 2001. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk.

Figur 3. Ekteskapsinngåelse mellom kvinner fra ikke-vestlige land og norske menn, etter kvinnens landbakgrunn. Utvalgte ikke-vestlige land. 1990 og 2001. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk.

2001. Andre grupper skiller seg ut ved at svært få gifter seg med norsk kvinne. Blant vietnamesiske menn som giftet seg i 2001 (230), var det under 1 prosent av mennene som giftet med norsk kvinne, blant menn med bakgrunn fra Pakistan var det 5 prosent (13 personer), fra Sri Lanka var det 2 prosent. Når vi sammenlikner ikke-vestlige menns ekteskapsinngåelser i 1990 og 2001, ser vi at det for mange grupper er en mindre andel som gifter seg med norsk kvinne i 2001 enn i 1990. Blant menn fra Tyrkia er det blitt flere, men blant menn fra Jugoslavia, Chile, Marokko, Polen, Iran og Pakistan er det blitt en mindre andel.

Blant ikke-vestlige kvinner som gifter seg med norske menn, er andelen for de fleste grupper mer eller mindre uendret, og det er større forskjeller mellom land, fra de som nesten ikke gifter seg med norske (Pakistan, Tyrkia, Somalia, Sri Lanka, Vietnam, med flere) til de gruppene der det store flertall gifter seg med norske (Thailand, Filippinene, Russland, Ungarn).

4 av 10 ikke-vestlige fant ektefeller i Norge

Vi har sett at for en del innvandrergupper er et overveiende flertall gift med ektefeller med bakgrunn fra samme land. Dette har, som vi har pekt på, sammenheng med at mange er gift før de kommer til Norge. Men også mange som ikke er gift ved innvandringen, inngår ekteskap med en fra samme land. Mange har tette relasjoner til sitt tidligere hjemland og til innvandrere med samme bakgrunn i Norge. Forskjellige preferanser, kulturforskjeller og ulike ekteskapstradisjoner er blant de mange forhold som påvirker valg av ektefelle. Hvorvidt innvandrere som ønsker å gifte seg med en fra samme land finner ektefelle i Norge, har til dels også sammenheng med om det finnes aktuelle ugifte kandidater i Norge.

Av alle bosatte¹ innvandrere som giftet seg i 2002 (4 700) fant 56 prosent ektefelle som allerede bodde i Norge ved ekteskapsinngåelsen. Blant de som fant ektefeller som ikke allerede var bosatt i Norge ved ekteskapsinngåelsen, var det flest med ikke-vestlig bakgrunn.

Vi har sett på ekteskapsinngåelser for noen innvandrergupper for å se hvor mange som finner ektefeller i Norge og i utlandet for årene 1996-2001. Gruppene som er valgt er store innvandrergupper i norsk innvandringssammenheng, der mange gifter seg med innvandrere fra samme land. Fra 1996 til 2001 var det til sammen 8 400 bosatte innvandrere fra disse landene som giftet seg. 90 prosent giftet seg med en person med samme landbakgrunn. 59 prosent giftet seg med en ikke bosatt ektefelle (4 900 personer). 3 500 giftet seg med personer som allerede bodde i Norge. Blant bosatte innvandrere fra Bosnia, Sri Lanka og Vietnam som giftet seg fra 1996-2001, fant over halvparten ektefeller i Norge. Blant innvandrere fra Tyrkia og Pakistan var det en av fire som fant ektefelle i Norge.

Finner de som er født i Norge ektefeller i foreldrenes tidligere hjemland?

Et annet spørsmål er hvorvidt de som er født i Norge med utenlandsfødte foreldre, gifter seg med ektefeller i Norge eller fra foreldrenes tidligere hjemland. Fremdeles er de fleste i denne gruppen svært unge. Per 1.1.2002 var 87 prosent under 20 år, og det store flertallet er dermed ikke i en alder der ekteskapsinngåelse er vanlig. Statistikken viser at de som er født i Norge gifter seg senere enn førstegenerasjonsinnvandrere i samme alder. Blant de med for-

eldre fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam er det en del som er over 18 år, i de fleste andre grupper er det svært få.

Blant personer født i Norge med to foreldre født i Pakistan, var det 551 som giftet seg i perioden 1996-2001. Blant disse, som blant førstegenerasjonsinnvandrere som giftet seg i samme periode, fant tre av fire ektefeller i utlandet. Det er imidlertid for tidlig å trekke sterke konklusjoner om denne gruppens ekteskapsmønstre, ettersom flertallet av de over 18 år ennå ikke er gift, og de fleste velger å utsette ekteskapsinngåelsen.

Svært få av dem som er født i Norge med to foreldre født i Vietnam er gamle nok til å gifte seg, og det er for få som er gift til at en kan si noe om ekteskapsmønsteret. 450 av 5 250 er over 18 år og bare 14 var gift per 1.1.2003. Blant dem med foreldre fra Tyrkia er det flere som gifter seg i ung alder. 138 personer født i Norge med to foreldre født i Tyrkia giftet seg i løpet av seksårsperioden. 110 giftet seg med en som ikke bodde i Norge ved ekteskapsinngåelsen.

Innvandring – ikke bare enkelt-personer!

Når det har vært en fordobling av innvandrere i løpet av det siste tiåret, må det sees i forhold til ekteskapsmønstre og familierelasjoner. Mye av innvandringen skjer gjennom ekteskap og familie(gjen)forening. De fleste etablerer seg i par- og familierelasjoner på ett eller annet tidspunkt i livet. Innvandrere som er gift ved innvandringen kommer enten sammen med familien sin, eller får familien til seg etterpå. Av de som ikke er etablert på innvandringstidspunktet, finner mange ektefeller i utlandet. Mange innvandrere kommer dessuten gjennom ekteskap med norske ektefeller. Folk gifter seg på tvers av nasjonale grenser. Det er tett sammenheng mellom migrasjon og ekteskap, sammenhenger en må se nærmere på dersom en skal forstå forhold rundt selve innvandringen, og utviklingen av et internasjonalt og flerkulturelt samfunn i Norge. Utviklingen går i retning av at det norske samfunnet blir stadig mer sammensatt, av personer med ulik kulturell bakgrunn. Dette er en virkelighet vi både må ta inn over oss, og etter hvert kanskje revurdere forestillingen om "det norske". De fleste ser valg av ektefelle som et svært personlig anliggende, som en selv må få velge, men hvor ekteparet skal bo, blir fort et anliggende for innvandringsmyndighetene. Ekteskap og migrasjon representerer utfordringer ikke bare for de to personene som er direkte involvert, det representerer også viktige utfordringer i forhold til utforming av innvandrings- og integrasjonspolitikken i Norge.

Tabell 3. Ekteskapsinngåelse for bosatte innvandrere fra 12 utvalgte land etter ektefellens landbakgrunn og bosatt/ikke-bosatt. 1996-2001¹. Absolutte tall og prosent

Landbakgrunn	Ekteskapsinngåelser	Bosatt	Ikke-bosatt	Samme landbakgrunn	Annen landbakgrunn
Absolutte tall					
I alt	9 232	4 156	5 076	7 751	1 481
Pakistan	1 803	458	1 345	1 729	74
Vietnam	1 426	777	649	1 336	90
Sri Lanka	1 360	758	602	1 287	73
Tyrkia	1 062	245	817	941	121
Bosnia-Hercegovina	651	445	206	523	128
Irak	562	231	331	443	119
Marokko	523	150	373	418	105
India	506	196	310	401	105
Somalia	351	137	214	321	30
Gambia	135	59	76	94	41
Prosent					
I alt	100	41,2	58,8	89,9	10,1
Pakistan	100	25,4	74,6	95,9	4,1
Vietnam	100	54,5	45,5	93,7	6,3
Sri Lanka	100	55,7	44,3	94,6	5,4
Tyrkia	100	23,1	76,9	88,6	11,4
Bosnia-Hercegovina	100	68,4	31,6	80,3	19,7
Irak	100	41,1	58,9	78,8	21,2
Marokko	100	28,7	71,3	79,9	20,1
India	100	38,7	61,3	79,2	20,8
Somalia	100	39,0	61,0	91,5	8,5
Gambia	100	43,7	56,3	69,6	30,4

¹ For innvandrere fra Pakistan, Tyrkia og India gjelder tallene ekteskapsinngåelse for første generasjon og personer født i Norge med to foreldre født i utlandet. For alle andre land gjelder tallene ekteskapsinngåelser kun for førstegenerasjonsinnvandrere.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

¹ Med "bosatt" menes alle som er registrert i Det Sentrale Folkeregister som bosatt i Norge, med gyldig oppholdstillatelse og intensjon om å bo i Norge i minst seks måneder.

Referanser

Lie, Benedicte (2004): *Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge*, Rapport 1/2004, Statistisk sentralbyrå, http://www.ssb.no/emner/02/02/30/rapp_200401/.